

קורס- הערכת הסביבה העירונית הבנויה

פיזית וחברתית

ינואר, 2023

40 שעות ב- 10 מפגשים

ובנוסף ייערך סיור בן 3 שעות תל אביב

מרצה ד"ר אדר' דלית שך-פינסלי

הקורס ניתן במסגרת

מכון להשתלמות בתכנון העיר והאזור, בטכניון,

הפועל במסגרת המרכז לחקר העיר והאזור, בטכניון, חיפה.

רקע על הקורס

הערכת הסביבה העירונית התקיימה לאורך השנים בצורות ובמאפיינים שונים בהתאם לתקופה, מימי פיתוח מפת נולי, דרך יצירת מפות קוגניטיביות, וכיום בעזרת שימוש בטכנולוגיות ותוכנות חדשות המאפשרות מדידות גיאומטריות-כמותיות להערכת הסביבה הבנויה. הערכה זו מהווה אבן יסוד בתשתית לתכנון ופיתוח עירוני ואזורי.

הקורס יעניק כלים מעשיים למדידה כמותית של מאפייני איכות עירונית, תוך שימוש בטכנולוגיות מדידה גיאומטריות, והערכה באמצעות מספר שיטות כולל דוגמאות של מקרי בוחן. הוא יקנה ראייה וחשיבה עכשווית להערכת הסביבה הבנויה ברמה האקדמית והמעשית, וכיצד הערכה זו משפיעה על תכנון הסביבה הבנויה באופן המקדם יישום של תפיסות חדשניות עדכניות. קורס זה ניתן עד כה במסגרת הלימודים בטכניון ולראשונה ילמד במכון, והינו העדכני ביותר הכולל את התמורות שחלו במדידה והערכה וחשיבותן.

במסגרת הקורס יערכו דיונים באופן ביקורתי על השיטה עצמה: על התרומה לפיתוח עיתי של המרחב הבנוי, השימוש המעשי בשיטה, יתרונות/חסרונות, חשיבה משותפת על דרכים נוספות להערכה ומדידה של איכויות סביבתיות וחברתיות נוספות במרחב הבנוי. הקורס יכלול סיור בתל אביב, בשיתוף איגוד המתכננים.

קהל היעד: בעלי תואר ראשון או שני בתחום מקצועות התכנון, העוסקים או המעוניינים לעסוק בתחום התכנון העירוני והאזורי.

תעודה: תוענק תעודה למשתתפים. הוגשה בקשה להכרת הקורס לגמול השתלמות

הנושאים המרכזיים שיילמדו:

- אנליזה של נראות - **Visibility analysis**,
- ביטחון ובטיחות - **Safety and security**,
- היבטים של פרטיות/אנונימיות במרחב העירוני- **Privacy**,
- היבט ההליכה במרחב העירוני - **Walkability**,
- האיכות האקלימית בעיר.
- המרחב העירוני ומדידת היבטים שונים של בריאות- **The built environment and health**,

הקורס יתקיים במתקני הטכניון, ביחידה ללימודי המשך, במתחם "שרונה", תל אביב

בימי ג' החל מה- 17.01.2023 ועד 28.03.2023 | בין השעות: 16.00 - 20.00

הסיור יתקיים ביום שישי ה- 27.01.2023 בין השעות: 09.00-12.00, בתל אביב.

* הערה: הקורס ייפתח במידה וירשמו אליו מינימום נדרש של משתתפים.

לפרטי תכני הקורס ראו פירוט להלן

עלות הקורס 3,350 ₪ + דמי רישום 410 ש"ח (המחירים לא כוללים מע"מ)

לפרטים נוספים:

גב' אורית שימלקובסקי, מזכירת המרכז 04-8294019

בימים שני וחמישי 08:00-12:00

להרשמה בלינק הבא: <https://forms.gle/doEZoZqT8GE8Xke26>

קורס הערכה ומדידה של הסביבה הבנויה

פיזית וחברתית

40 שעות, 10 מפגשים

בנוסף ייערך סיור בן 3 שעות

מרצה: דר'. אדר' דלית שך-פינסלי

רקע: כיום, עם התפשטות השטחים העירוניים קיימת התעניינות גוברת והולכת בהערכת הסביבה הבנויה ובמידת מאפייני האיכות הסביבתית והחברתית, המשפיעים רבות על **רווחת התושבים ותפקודם** בעיר. זאת, לצרכי הבנה טובה יותר ולתמיכה בפיתוח עתידי של העיצוב העירוני. הערכת הסביבה העירונית התקיימה לאורך השנים בצורות ובמאפיינים שונים בהתאם לתקופה, מימי פיתוח מפת נולי, דרך יצירת מפות קוגניטיביות, וכיום בעזרת שימוש בטכנולוגיות ותוכנות חדשות המאפשרות מדידות גיאומטריות-כמותיות להערכת הסביבה הבנויה. הערכה ומדידה זו של הסביבה העירונית הבנויה, ומרכיביה השונים עומדים במרכזו של קורס זה. הקורס ניתן במסגרת לימודים בטכניון ולראשונה ילמד במכון והינו העדכני ביותר הכולל את התמורות שחלו במדידה והערכה וחשיבותן. הקורס יכלול סיור בתל אביב בשיתוף **איגוד המתכננים**.

מטרת הקורס: לבחון את הסביבה הבנויה בעזרת שיטות, מדדים וכלים כמותיים להערכה ומדידה של מאפייני איכות של המרחב הציבורי הבנוי מבחינה פיזית וחברתית, כגון: הליכתיות, נגישות שוויונית, תחושת פרטיות וביטחון אישי, בריאות, נראות, צל, מגוון, קהילתיות ועוד. ההערכה תאפשר בחינה של ההשלכות האפשריות לסיוד המרכיבים העירוניים על העיצוב העירוני, והשימושים השונים במרחב הבנוי, והשפעתם על תפקוד האנשים במרחב הבנוי.

בקורס נבחן ונלמד: כיצד ניתן לזהות, להעריך ולמדוד את הסביבה הבנויה והשפעתה על סוגיות עירוניות פיזיות, סביבתיות וחברתיות. נלמד כיצד ניתן לזהות אילו מרכיבים, פרמטרים ומדדים עשויים להשפיע על איכות החיים במרחב העירוני וכיצד ניתן בעזרתם ללמוד את האימפקט שיש לסביבה הבנויה על ההיבט החברתי וכן את אופן השתתפות מגוון אוכלוסיות בסביבה הבנויה.

הקורס יכלול הרצאות, סיור ושיח פתוח של המשתתפים: בכל שיעור יודגמו השיטות, הכלים והמדדים על מספר מקרי בוחן. בהמשך נדון באופן ביקורתי על השיטה עצמה: במה היא תורמת לפיתוח עתידי של המרחב הבנוי, השימוש בשיטה (קלה או מסורבלת לשימוש), יתרונותיה וחסרונותיה, כיצד בפועל השתמשו או משתמשים בה, ועוד. נערוך סיור בתל אביב במהלכו נדגים את השיטות. בנוסף תיערך חשיבה על דרכים נוספות להערכה ומדידה של איכויות סביבתיות וחברתיות נוספות במרחב הבנוי.

על המרצה: דר' שך-פינסלי הינה אדריכלית ומעצבת עירונית בעלת תואר ראשון ושני באדריכלות ועיצוב עירוני, ודוקטורט מהפקולטה לאדריכלות ובינוי ערים, הטכניון, חיפה. דלית מתמחה, בין היתר, בעיצוב אורבני והיתה שותפה במחקרים בינלאומיים עם האיחוד האירופאי המתמקדים בפיתוח כלים להערכת הסביבה הבנויה והמתודולוגיה להטמעתם בתהליכי תכנון. מחקריה עוסקים במדידה והערכת היבטים איכותיים שונים של הסביבה העירונית, כגון ביטחון, פרטיות, נראות, מגוון ועוד. דלית מרצה וחוקרת בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון. היא אדריכלית בעלת ניסיון מקצועי של למעלה מ-10 שנים בתכנון אדריכלי, עיצוב עירוני, תכניות אב עירוניות, ותכנון עירוני.

המדדים ושיטות ההערכה יתמקדו באיכויות של הסביבה הבנויה בהיבטים הבאים:

נראות - Visibility analysis - נלמד מהי אנליזה של נראות, כיצד ניתן למדוד נראות, ומהו הערך המוסף של מדידתה להערכת הסביבה העירונית ולהבנת ההשלכות החברתיות. תיערך סקירה של מודלים למדידה והערכה של הנראות, הצגת מושג ה - Isovist וכיצד ניתן למדוד ולהעריך אותו, הצגת המודל למדידה והערכת הפתיחות הוויזואלית, ועוד.

ביטחון ובטיחות - Safety and security - מושגי בטיחות וביטחון אישי והקשרם לסביבה העירונית הבנויה. כיצד ניתן להעריך ולמדוד מושגים אלו באופן כמותי במרחב הבנוי. הקשר בין מושגים אלו לפשע ומדידתו בסביבה הבנויה. שימוש בשיטות שונות למדידת ביטחון אישי ובטיחות. נבחן מספר שיטות קיימות המשלבות מודלים מבוססי GIS לבחינת היבט הביטחון והבטיחות במרחב הבנוי.

פרטיות/אנונימיות במרחב העירוני - Privacy - הצגת מושג ה"פרטיות" הקשרו לסביבה העירונית הבנויה, וכיצד ניתן למדוד מושג איכותני זה במרחב העירוני. נבחן מהם הנתונים והפרמטרים שבעזרתם ניתן למדוד ולהעריך פרטיות במרחב הבנוי, ומהו הערך המוסף של מדידות אלו לפיתוח המרחב העירוני. הצגת המודל למדידת הפרטיות והרלבנטיות שלו לעיצוב העירוני.

הליכה במרחב העירוני - Walkability - נבחן מהו מושג ה- Walkability והקשרו לסביבה העירונית הבנויה. החשיבות של יצירת נתיבי הליכה בסביבה הבנויה. דרכים שונות למדידת ההליכות באופן כמותי במרחב הבנוי. מהי השפעת ההליכות על הסביבה הבנויה ועל תושביה, התנועה במרחב השכונה, הקשר בין הליכות לקהילה לנוחות ולשהייה במרחב הציבורי העירוני וכד'. השיעור יכלול הצגת מגוון שיטות הערכה ומדדים להיבט ההליכות במרחב העירוני.

תנועה (אנשים) ונגישות בסביבה העירונית הבנויה - נעסוק בהצגת היבטים שונים של תנועה ומדידתה במרחב העירוני הבנוי. נבדוק מהו הערך המוסף של מדידה כמותית של היבט התנועה בחלל העירוני, הערכות אסטרטגיות שונות למדידת היבט התנועה והנגישות, וכן מהם הנתונים והמידע הרלבנטי שניתן לקבל מהמדידות אלו. כיצד מדידות אלו יכולות להשפיע על התכנון העירוני העתידי. הצגת שיטת ה-Space syntax, שיטה שמודדת באופן כמותי את התנועה במרחב העירוני וקושרת אותה להיבטים חברתיים וכלכליים.

אנרגיה, צל, והשפעות של איכות אקלימית בעיר - האיכות האנרגטית והאקלימית בעיר משפיעה רבות על הניידות ועל אופי תפקוד האנשים בעיר. איכות זו מורכבת ממרכיבים רבים, כגון: עומס חום, אי החום, רוחות, טמפרטורה, צל, אור ועוד. ההשלכה ההדדית של המרחב העירוני על האקלים, כגון- שטחים פתוחים, חומרי בניה וכד'. במסגרת שיעור זה נחשף להיבטים שונים אנרגטיים ואקלימיים שמשפיעים על הסביבה העירונית הבנויה שניתן להעריכם ולמדדם.

המרחב העירוני ומדידת היבטים שונים של בריאות - The built environment and health - העיר הבריאה הינה מושג רחב שהולך ותופס תאוצה בתכנון העירוני ותכנון אזורי מגורים בעולם. נבחן דרכים שונות למדידת היבטים של בריאות בעיר. נבחן את הקשר בין איכות הסביבה העירונית הבנויה והיבטים של בריאות במגוון קהילות וסביבות עירוניות. נבדוק מהם הנתונים והמידע הרלבנטי שניתן לקבל מהמדידות, ומהו הערך המוסף של מדידות אלה לפיתוח המרחב העירוני מקדם בריאות במגוון קהילות.

מגוון, Diversity, במנעד נושאי חברה וכלכלה - המגוון העירוני יכול לתרום רבות לכלכלה ולחברה. המגוון בעיר מיוצג בהיבטים שונים כולל נגישות והישג יד למגוון קהילות, כגון: עסקים, בינוי, דיור, תנועה ותחבורה ציבורית, שירותי ציבור, וכן- זרמי חינוך, תרבות וחברה ועוד. במסגרת השיעור יוצגו שיטות למדידת המגוון העירוני המבוססות על דמוגרפיה, חברה וכלכלה.

שיח פתוח לזיהוי גורמים נוספים - להערכה ומדידה במרחב העירוני - שיעור שיוקדש לשיח בין המשתתפים- אילו היבטים איכותניים שונים חשוב לדעת להעריך ולמדוד בסביבה העירונית הבנויה, על מרחביה הציבוריים והפרטיים. חיפוש אחר מאפיינים איכותניים שניתן למדדם באופן כמותי בסביבה העירונית. אילו נתונים ידרשו לשם כך ואפיונם. אילו נתונים ניתן לקבל ממקורות שונים. כיצד כל אלו תומכים בפיתוח העיצוב העירוני.

במסגרת הקורס נבחר מספר שכונה/ות עירוניות שאותן נמדוד ונעריך בעזרת הכלים שנלמדו בשיעור. נפעיל כלי מדידה והערכה של היבטים שונים להערכת השכונות השונות שנבחרו. נערוך סיור בתל אביב, בשיתוף איגוד המתכננים במהלכו נדגים את השיטות. נבחן אילו היבטים הם בעלי השפעה גדולה יותר על המרחב, נחשוב על היבטים נוספים להערכה, נבחן פרמטרים שונים להערכה ועוד. יחד ניצר חשיבה משותפת למדידה ולהערכה של המרחב העירוני הבנוי, ליצירת איכות גבוהה ומיטבית של הסביבה העירונית הבנויה.

פרטי הקורס:

1. הקורס יתקיים בימי ג', בין השעות: 16.00 - 20.00 החל מה- 17.01.23 ועד 28.03.23. ביום ה- 07.03.23, חג פורים, לא יתקיים שיעור.
2. בנוסף, יתקיים סיור לימודי בתל אביב, ביום שישי- 27.01.2023 בתל אביב, בשעות 9:00-12:00, בהדרכת יונתן רוזין, בשיתוף איגוד המתכננים.
3. הקורס יתקיים במתקני הטכניון, ביחידה ללימודי המשך, במתחם "שרונה", תל אביב.
4. תוענק תעודה למשתתפים.
5. הוגשה בקשה להכרת הקורס לגמול השתלמות.

עלות הקורס: 3,350 ₪ + דמי רישום 410 ₪ (המחירים לא כוללים מע"מ)

<https://forms.gle/xHcLLpQRBT8BFVcw8> להרשמה בלינק הבא:

לפרטים נוספים נא לפנות ל- גב' אורית שימלקובסקי, מזכירת המרכז 04-8294019

בימים שני וחמישי 12:00-08:00 arcurs@technion.ac.il

* הערה: הקורס יפתח במידה שיירשמו אליו מינימום נדרש של משתתפים

מרצה:

ד"ר אדר' דלית שך פינסלי, הטכניון, חיפה.

מרצים אורחים:

ד"ר יונתן נתניאן-הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, טכניון.

רם אייזנברג, מגיסטר באדריכלות נוף - REED, עיצוב סביבה.

יונתן רוזין, מתכנן ערים, איגוד המתכננים בישראל.